

## ΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΙΝΔΥΝΕΥΟΥΝ

### ΕΝΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΓΝΩΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

των Παναγιώτη Κοκκόρη, Ευάγγελου Λίλα και Μάνου Μακρυνιώτη  
μαθητών του Γ2

Γνωρίζετε ότι τα μνημεία κινδυνεύουν; Ποιες είναι οι σοβαρότερες απειλές που αντιμετωπίζουν; Ποιες προσπάθειες κάνουν τα κράτη για την προστασία τους; Τι γνωρίζετε για το θέατρο της αρχαίας Αθήνας, το θέατρο του Διονύσου; Με το παιχνίδι που ακολουθεί μπορείτε να δοκιμάσετε τις γνώσεις σας. Για κάθε σωστή απάντηση, έχετε 1 βαθμό. Αν το αποτέλεσμα δεν είναι ικανοποιητικό, μπορείτε να διαβάσετε τα κείμενα που ακολουθούν στο τέλος του παιχνιδιού.

- 1) Ποιος είναι ο βασικός στόχος της σύμβασης για την προώθηση και προστασία της πολυμορφίας των καλλιτεχνικών εκφράσεων;
  1. να διαδοθούν μνημεία και έργα τέχνης
  2. η ενίσχυση της διαπολιτισμικότητας
  3. η ανάδειξη σχέσης πολιτισμού-οικονομίας
  
- 2) Τι συμβαίνει όταν εισέρχεται νερό στο εσωτερικό των πόρων των υλικών;
  1. «φουσκώνουν» και διαστέλλονται
  2. «φουσκώνουν» και συστέλλονται
  3. ραγίζουν
  
- 3) Από ποια χώρα κυρώθηκε η Συνθήκη για την Προστασία της Παγκόσμιας και Φυσικής κληρονομιάς το 1981;
  1. Αγγλία
  2. Ιταλία
  3. Τουρκία
  4. Ελλάδα
  
- 4) Ποια από τα παρακάτω είναι αιτίες φθοράς μνημείων ;
  1. νερό
  2. άλατα
  3. φυτά
  4. κανένα από τα παραπάνω
  
- 5) Ποια από τα παρακάτω είναι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής;
  1. βροχοπτώσεις
  2. μεταβολές θερμοκρασίας
  3. ακραία καιρικά φαινόμενα
  4. διάβρωση του εδάφους
  
- 6) Όταν ο καιρός είναι κρύος τα υλικά των μνημείων
  1. διαστέλλονται

2. διαβρώνονται
  3. συστέλλονται
- 7) Τι προκαλεί η βροχή που πέφτει πάνω στα μαρμάρινα μνημεία;
1. διαλύει το επιφανειακό στρώμα του μαρμάρου
  2. διαβρώνει το χρώμα
  3. διαστέλλει τα υλικά
- 8) Η Διεθνής Ημέρα Μνημείων αποβλέπει στην ευαισθητοποίηση του κοινού για το σημαντικό θέμα της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς.
1. Σωστό
  2. Λάθος
- 9) Πότε ψηφίστηκε η σύμβαση για την προώθηση και προστασία της πολυμορφίας των καλλιτεχνικών εκφράσεων;
1. 1996
  2. 2005
  3. 2009
- 10) Η 18η Αυγούστου έχει οριστεί από την UNESCO ως Εθνική Ημέρα Μνημείων.
1. Σωστό
  2. Λάθος
- 11) Πότε υιοθετήθηκε η συνθήκη για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτισμικής και Φυσικής κληρονομιάς;
1. 1972
  2. 1974
  3. 1970
- 12) Πώς αλλιώς ονομάζεται η πολιτιστική κληρονομιά;
1. Κληρονομιά
  2. Εθνική κληρονομιά
  3. Όλα τα παραπάνω
- 13) Κάθε πότε απονέμεται το βραβείο «Μελίνα Μερκούρη»;
1. κάθε χρόνο
  2. κάθε δύο χρόνια
  3. κάθε δέκα χρόνια
- 14) Ο σκοπός του βραβείου «ΜΕΛΙΝΑ ΜΕΡΚΟΥΡΗ» είναι:
1. η ανάδειξη της σημασίας της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς
  2. η βράβευση ενός επιστημονικού επιτεύγματος
  3. η βράβευση ενός πρωθυπουργού για την προσφορά του στον πολιτισμό
- 15) Τι είναι η βιολογική διάβρωση των μνημείων;
1. εισβολή φυτών
  2. εισβολή μικροοργανισμών

3. εισβολή ζώων

16) Ποιο είναι το υλικό κατασκευής του αρχαίου θεάτρου του Διονύσου;

1. πειραϊκός ακτίτης
2. κορινθιακοί λίθοι

17) Πώς ονομάζεται το νότιο μέρος της ορχήστρας;

1. βήμα του Φαίδρου
2. βήμα του Διονύσου

18) Πόση είναι η χωρητικότητα του θεάτρου του Διονύσου;

1. είκοσι δύο χιλιάδες άτομα
2. δεκαεπτά χιλιάδες άτομα

19) Τι ήταν τα Μεγάλα Διονύσια;

1. η μεγαλύτερη θεατρική γιορτή της πόλης των Αθηνών
2. η μεγαλύτερη θεατρική γιορτή της πόλης της Κορίνθου

20) Ποια είναι η απόσταση της πρώτης σειράς του θεάτρου του Διονύσου από την τελευταία;

1. 80 μέτρα
2. 93 μέτρα

Απαντήσεις

- 1) 2,3
- 2) 1
- 3) 4
- 4) 1,2,3
- 5) 1,2,3,4
- 6) 3
- 7) 1
- 8) 1
- 9) 2
- 10) 2
- 11) 1
- 12) 3
- 13) 2
- 14) 1
- 15) 1,2,3
- 16) 1
- 17) 1
- 18) 2

19) 1

20) 1

## Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Με τους όρους *πολιτιστική κληρονομιά* (Cultural Heritage), ή *εθνική κληρονομιά* ή *κληρονομιά*, περιγράφονται τα φυσικά, πολιτιστικά αντικείμενα και μνημεία καθώς και τα άυλα πολιτιστικά χαρακτηριστικά ενός έθνους ή μιας κοινωνίας, τα οποία έχει κληρονομήσει από προηγούμενες γενιές και υπάρχουν μέχρι σήμερα και τα οποία οφείλει κάθε κράτος να διατηρήσει προς όφελος των μελλοντικών γενεών.

Η πολιτιστική κληρονομιά σήμερα βρίσκεται σε κίνδυνο λόγω των κλιματικών συνθηκών. Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής σχετίζονται με σημαντικές μεταβολές στη θερμοκρασία, τις βροχοπτώσεις, τα υπόγεια ύδατα και τη στάθμη της θάλασσας, τη διάβρωση και την ερημοποίηση του εδάφους, τα ακραία καιρικά φαινόμενα, που έχουν ως αποτέλεσμα επαναλαμβανόμενες πυρκαγιές, πλημμύρες, κατολισθήσεις. Το νερό, τα φυτά και τα άλατα είναι οι κυριότερες αίτιες φθοράς των μνημείων. Το νερό εισχωρεί στο εσωτερικό των υλικών των μνημείων μέσω της βροχής, του χιονιού, του χαλαζιού ή του παγετού, της ατμοσφαιρικής υγρασίας, της υγρασίας του εδάφους και της θάλασσας. Γεμίζει τους πόρους των υλικών και αυτά μεγαλώνουν σε διαστάσεις, δηλαδή διαστέλλονται. Όταν η θερμοκρασία του περιβάλλοντος ανεβαίνει, το νερό εξατμίζεται, οι πόροι των υλικών αδειάζουν, τα υλικά συστέλλονται και πλησιάζουν τα αρχικά τους όρια. Με τη συχνή επανάληψη αυτού του κύκλου τα τοιχώματα σπάνε. Με την άνοδο της θερμοκρασίας, τα υλικά των μνημείων διαστέλλονται. Αντίστοιχα, όταν ο καιρός κρυώνει, τα υλικά συστέλλονται. Τα μνημεία κινδυνεύουν επίσης από τη βιολογική διάβρωση. Πρόκειται για την καταστροφή των υλικών των μνημείων στο πέρασμα του χρόνου από τους μικροοργανισμούς, τα φυτά και τα ζώα που ζουν πάνω, δίπλα και μέσα τους. Τέλος, η «όξινη» βροχή που πέφτει πάνω στα πέτρινα μνημεία των πόλεων και των ρυπασμένων βιομηχανικών περιοχών διαλύει το επιφανειακό στρώμα του μαρμάρου.

Διεθνείς οργανισμοί αναλαμβάνουν δράσεις για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η προώθηση της πολιτιστικής πολυμορφίας αποτελεί βασικό στόχο της UNESCO από την ίδρυσή της. Σταθμοί στην κατεύθυνση αυτή αποτέλεσαν η Παγκόσμια Διακήρυξη για την Πολιτιστική Πολυμορφία (2001) και η ψήφιση της Σύμβασης για την Προώθηση και Προστασία της Πολυμορφίας των Καλλιτεχνικών Εκφράσεων (2005). Βασικοί στόχοι της Σύμβασης είναι η ενίσχυση της διαπολιτισμικότητας, η ανάδειξη της σχέσης πολιτισμού-οικονομίας και η ενθάρρυνση πολιτιστικών δράσεων που θα στοχεύουν στην οικονομική ανάπτυξη.

Η 18η Απριλίου έχει ορισθεί από την UNESCO και το Διεθνές Συμβούλιο Μνημείων και Τοποθεσιών ως Παγκόσμια Ημέρα των Μνημείων. Η Ελληνική Εθνική Επιτροπή για την UNESCO συνεργάζεται με το Ελληνικό Τμήμα του ICOMOS και στηρίζει κάθε χρόνο τη Διεθνή Ημέρα Μνημείων. Η επέτειος αυτή αποβλέπει στην ευαισθητοποίηση του κοινού στο σημαντικό θέμα της προστασίας της Πολιτιστικής Κληρονομιάς,

Παράλληλα, η UNESCO επιδιώκει και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος ως αναπόσπαστου μέρους της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η Συνθήκη για την προστασία της

Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση της UNESCO στις 16 Νοεμβρίου 1972. Η Συνθήκη για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς κυρώθηκε από την Ελλάδα το 1981.

Στο πλαίσιο της προστασίας και τη διαχείριση των πολιτιστικών τοπίων, η Ελλάδα και η UNESCO έχουν θεσμοθετήσει από το 1997 το ΔΙΕΘΝΕΣ ΒΡΑΒΕΙΟ «ΜΕΛΙΝΑ ΜΕΡΚΟΥΡΗ», το οποίο απονέμεται ανά διετία. Σκοπός του βραβείου είναι η ανάδειξη της σημασίας της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς μέσω της ανάδειξης ενός « πολιτιστικού τοπίου», όρου που αντανακλά μια οικουμενική προσέγγιση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

## ΤΟ ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΟΥ

Το Θέατρο του Διονύσου ή Θέατρο Διονύσου Ελευθερίου είναι το πιο διάσημο υπαίθριο θέατρο της αρχαίας Αθήνας και πιστεύεται ότι είναι το πρώτο θέατρο στον κόσμο. Βρίσκεται στις νοτιοανατολικές παρυφές της Ακρόπολης και υπήρξε ο βασικός τόπος παράστασης του αττικού δράματος, αφού φιλοξενούσε τα Μεγάλα Διονύσια, τη μεγαλύτερη θεατρική γιορτή της πόλης των Αθηνών. Οι περισσότερες σωζόμενες τραγωδίες και κωμωδίες του 5ου και του 4ου π.Χ. αι. γράφτηκαν για να διδαχτούν σε αυτόν τον χώρο.

Η έναρξη των ανασκαφών από την Ελληνική Αρχαιολογική Εταιρεία έγινε το 1838 και συνεχίστηκαν τον 19ο αιώνα. Το υλικό που χρησιμοποιήθηκε για την κατασκευή του είναι το μάρμαρο, και πιο συγκεκριμένα ο πειραϊκός ακτίτης.

Η χωρητικότητα του θεάτρου υπολογίζεται σε 17.000 περίπου θεατές. Η απόσταση της πρώτης σειράς από την τελευταία εκτιμάται γύρω στα 80 μέτρα, ενώ από τους ηθοποιούς γύρω στα 12 μέτρα. Η ψηλότερη σειρά θέσεων του θεάτρου υψωνόταν περίπου 35 μέτρα. Οι θεατές από τις θέσεις τους μπορούσαν να δουν τον ναό και τον θυσιαστικό βωμό.

Το νότιο πέρας της ορχήστρας ορίζεται από το λεγόμενο «Βήμα του Φαίδρου», ένα λογείο πιθανότατα του τέλους του 5<sup>ου</sup> αι. μ.Χ., διακοσμημένο με ανάγλυφες πλάκες που φέρουν παραστάσεις με σκηνές από τη ζωή του Διονύσου.

Πηγές:

- Το θέατρο του Διονύσου Ελευθερέως, Υπ Πολιτισμού και Αθλητισμού, [http://odysseus.culture.gr/h/2/gh251.jsp?obj\\_id=10341](http://odysseus.culture.gr/h/2/gh251.jsp?obj_id=10341)
- Πολιτιστική Κληρονομιά και Βιώσιμη Ανάπτυξη: Οικονομικά οφέλη, κοινωνικές ευκαιρίες και προκλήσεις δημόσιας πολιτικής [https://ayla.culture.gr/wp-content/uploads/2017/10/%CE%A0%CE%B5%CF%81%CE%AF%CE%BB%CE%B7%CF%88%CE%B7\\_merged-1.pdf](https://ayla.culture.gr/wp-content/uploads/2017/10/%CE%A0%CE%B5%CF%81%CE%AF%CE%BB%CE%B7%CF%88%CE%B7_merged-1.pdf)
- Η φθορά των μνημείων <https://ecododonea.blogspot.com/2019/06/blog-post.html#more>
- Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής απειλούν τα μνημεία <https://www.protagon.gr/epikairotita/oi-epiptwseis-tis-klimatikis-allagis-apeiloun-ta-mnimeia-44342296289>
- Πολιτισμός UnescoGreece <https://unescogreece.gr/politismos/>

